

nam, ¹ ~~am~~ ² ~~am~~ ³ ~~am~~ ⁴ ~~am~~ ⁵ ~~am~~ ⁶ ~~am~~ ⁷ ~~am~~ ⁸ ~~am~~ ⁹ ~~am~~ ¹⁰ ~~am~~ ¹¹ ~~am~~ ¹² ~~am~~ ¹³ ~~am~~ ¹⁴ ~~am~~ ¹⁵ ~~am~~ ¹⁶ ~~am~~ ¹⁷ ~~am~~ ¹⁸ ~~am~~ ¹⁹ ~~am~~ ²⁰ ~~am~~ ²¹ ~~am~~ ²² ~~am~~ ²³ ~~am~~ ²⁴ ~~am~~ ²⁵ ~~am~~ ²⁶ ~~am~~ ²⁷ ~~am~~ ²⁸ ~~am~~ ²⁹ ~~am~~ ³⁰ ~~am~~ ³¹ ~~am~~ ³² ~~am~~ ³³ ~~am~~ ³⁴ ~~am~~ ³⁵ ~~am~~ ³⁶ ~~am~~ ³⁷ ~~am~~ ³⁸ ~~am~~ ³⁹ ~~am~~ ⁴⁰ ~~am~~ ⁴¹ ~~am~~ ⁴² ~~am~~ ⁴³ ~~am~~ ⁴⁴ ~~am~~ ⁴⁵ ~~am~~ ⁴⁶ ~~am~~ ⁴⁷ ~~am~~ ⁴⁸ ~~am~~ ⁴⁹ ~~am~~ ⁵⁰ ~~am~~ ⁵¹ ~~am~~ ⁵² ~~am~~ ⁵³ ~~am~~ ⁵⁴ ~~am~~ ⁵⁵ ~~am~~ ⁵⁶ ~~am~~ ⁵⁷ ~~am~~ ⁵⁸ ~~am~~ ⁵⁹ ~~am~~ ⁶⁰ ~~am~~ ⁶¹ ~~am~~ ⁶² ~~am~~ ⁶³ ~~am~~ ⁶⁴ ~~am~~ ⁶⁵ ~~am~~ ⁶⁶ ~~am~~ ⁶⁷ ~~am~~ ⁶⁸ ~~am~~ ⁶⁹ ~~am~~ ⁷⁰ ~~am~~ ⁷¹ ~~am~~ ⁷² ~~am~~ ⁷³ ~~am~~ ⁷⁴ ~~am~~ ⁷⁵ ~~am~~ ⁷⁶ ~~am~~ ⁷⁷ ~~am~~ ⁷⁸ ~~am~~ ⁷⁹ ~~am~~ ⁸⁰ ~~am~~ ⁸¹ ~~am~~ ⁸² ~~am~~ ⁸³ ~~am~~ ⁸⁴ ~~am~~ ⁸⁵ ~~am~~ ⁸⁶ ~~am~~ ⁸⁷ ~~am~~ ⁸⁸ ~~am~~ ⁸⁹ ~~am~~ ⁹⁰ ~~am~~ ⁹¹ ~~am~~ ⁹² ~~am~~ ⁹³ ~~am~~ ⁹⁴ ~~am~~ ⁹⁵ ~~am~~ ⁹⁶ ~~am~~ ⁹⁷ ~~am~~ ⁹⁸ ~~am~~ ⁹⁹ ~~am~~ ¹⁰⁰ ~~am~~ ¹⁰¹ ~~am~~ ¹⁰² ~~am~~ ¹⁰³ ~~am~~ ¹⁰⁴ ~~am~~ ¹⁰⁵ ~~am~~ ¹⁰⁶ ~~am~~ ¹⁰⁷ ~~am~~ ¹⁰⁸ ~~am~~ ¹⁰⁹ ~~am~~ ¹¹⁰ ~~am~~ ¹¹¹ ~~am~~ ¹¹² ~~am~~ ¹¹³ ~~am~~ ¹¹⁴ ~~am~~ ¹¹⁵ ~~am~~ ¹¹⁶ ~~am~~ ¹¹⁷ ~~am~~ ¹¹⁸ ~~am~~ ¹¹⁹ ~~am~~ ¹²⁰ ~~am~~ ¹²¹ ~~am~~ ¹²² ~~am~~ ¹²³ ~~am~~ ¹²⁴ ~~am~~ ¹²⁵ ~~am~~ ¹²⁶ ~~am~~ ¹²⁷ ~~am~~ ¹²⁸ ~~am~~ ¹²⁹ ~~am~~ ¹³⁰ ~~am~~ ¹³¹ ~~am~~ ¹³² ~~am~~ ¹³³ ~~am~~ ¹³⁴ ~~am~~ ¹³⁵ ~~am~~ ¹³⁶ ~~am~~ ¹³⁷ ~~am~~ ¹³⁸ ~~am~~ ¹³⁹ ~~am~~ ¹⁴⁰ ~~am~~ ¹⁴¹ ~~am~~ ¹⁴² ~~am~~ ¹⁴³ ~~am~~ ¹⁴⁴ ~~am~~ ¹⁴⁵ ~~am~~ ¹⁴⁶ ~~am~~ ¹⁴⁷ ~~am~~ ¹⁴⁸ ~~am~~ ¹⁴⁹ ~~am~~ ¹⁵⁰ ~~am~~ ¹⁵¹ ~~am~~ ¹⁵² ~~am~~ ¹⁵³ ~~am~~ ¹⁵⁴ ~~am~~ ¹⁵⁵ ~~am~~ ¹⁵⁶ ~~am~~ ¹⁵⁷ ~~am~~ ¹⁵⁸ ~~am~~ ¹⁵⁹ ~~am~~ ¹⁶⁰ ~~am~~ ¹⁶¹ ~~am~~ ¹⁶² ~~am~~ ¹⁶³ ~~am~~ ¹⁶⁴ ~~am~~ ¹⁶⁵ ~~am~~ ¹⁶⁶ ~~am~~ ¹⁶⁷ ~~am~~ ¹⁶⁸ ~~am~~ ¹⁶⁹ ~~am~~ ¹⁷⁰ ~~am~~ ¹⁷¹ ~~am~~ ¹⁷² ~~am~~ ¹⁷³ ~~am~~ ¹⁷⁴ ~~am~~ ¹⁷⁵ ~~am~~ ¹⁷⁶ ~~am~~ ¹⁷⁷ ~~am~~ ¹⁷⁸ ~~am~~ ¹⁷⁹ ~~am~~ ¹⁸⁰ ~~am~~ ¹⁸¹ ~~am~~ ¹⁸² ~~am~~ ¹⁸³ ~~am~~ ¹⁸⁴ ~~am~~ ¹⁸⁵ ~~am~~ ¹⁸⁶ ~~am~~ ¹⁸⁷ ~~am~~ ¹⁸⁸ ~~am~~ ¹⁸⁹ ~~am~~ ¹⁹⁰ ~~am~~ ¹⁹¹ ~~am~~ ¹⁹² ~~am~~ ¹⁹³ ~~am~~ ¹⁹⁴ ~~am~~ ¹⁹⁵ ~~am~~ ¹⁹⁶ ~~am~~ ¹⁹⁷ ~~am~~ ¹⁹⁸ ~~am~~ ¹⁹⁹ ~~am~~ ²⁰⁰ ~~am~~ ²⁰¹ ~~am~~ ²⁰² ~~am~~ ²⁰³ ~~am~~ ²⁰⁴ ~~am~~ ²⁰⁵ ~~am~~ ²⁰⁶ ~~am~~ ²⁰⁷ ~~am~~ ²⁰⁸ ~~am~~ ²⁰⁹ ~~am~~ ²¹⁰ ~~am~~ ²¹¹ ~~am~~ ²¹² ~~am~~ ²¹³ ~~am~~ ²¹⁴ ~~am~~ ²¹⁵ ~~am~~ ²¹⁶ ~~am~~ ²¹⁷ ~~am~~ ²¹⁸ ~~am~~ ²¹⁹ ~~am~~ ²²⁰ ~~am~~ ²²¹ ~~am~~ ²²² ~~am~~ ²²³ ~~am~~ ²²⁴ ~~am~~ ²²⁵ ~~am~~ ²²⁶ ~~am~~ ²²⁷ ~~am~~ ²²⁸ ~~am~~ ²²⁹ ~~am~~ ²³⁰ ~~am~~ ²³¹ ~~am~~ ²³² ~~am~~ ²³³ ~~am~~ ²³⁴ ~~am~~ ²³⁵ ~~am~~ ²³⁶ ~~am~~ ²³⁷ ~~am~~ ²³⁸ ~~am~~ ²³⁹ ~~am~~ ²⁴⁰ ~~am~~ ²⁴¹ ~~am~~ ²⁴² ~~am~~ ²⁴³ ~~am~~ ²⁴⁴ ~~am~~ ²⁴⁵ ~~am~~ ²⁴⁶ ~~am~~ ²⁴⁷ ~~am~~ ²⁴⁸ ~~am~~ ²⁴⁹ ~~am~~ ²⁵⁰ ~~am~~ ²⁵¹ ~~am~~ ²⁵² ~~am~~ ²⁵³ ~~am~~ ²⁵⁴ ~~am~~ ²⁵⁵ ~~am~~ ²⁵⁶ ~~am~~ ²⁵⁷ ~~am~~ ²⁵⁸ ~~am~~ ²⁵⁹ ~~am~~ ²⁶⁰ ~~am~~ ²⁶¹ ~~am~~ ²⁶² ~~am~~ ²⁶³

13. *Erinaceus* *musculinus* *Lin.*

ELSO ARTI-
CULUS
AZ SZENT IRAS-
RUL.

RMK I.

1583

I. Micsoda az Bent Irás?

STENNEC szentigéje, mely az
szent LELEKNEC vezérlése által
irato: az Prophetakul és az Aposto-
lokul, ki minket az ISTENNEC ál-
lattyá és akarattyá-felől tanol. Ez
közönsségesen az BIBLIABAN va-
ló könyvec mind szent Irásosé hivattat: ez ne-
vezettel némiféle méltóság szerint azokat az
könyveket hívjoc, a kile Canonicsusoc, (az az, a ke-
r. szenté hitnec és kegyessé élő erkölcsöknek meg-csalat-
kozhatalan regulájoc.) Honnan az szent Irás-is
Regula szerint valóan mondatic | Chemn. in Exam.
Conc. T. id.

2. Egyenlő mellőssége van-e az
Bibliában-Való Könyveknek?

Nemo?

AZ SZENT IRASOL

nem is nemeliyec *C:NONICVS* könyv: c:
 yec *ANOCRTPHVSOC* (el-*BOY*entec): az
NONICVSOKNAE bizdnyos és fő méltóságoc
 gyon: az *ANOCRTPHVSOKAT* pedig noha az *AN*
 szent-Egyház a kösség nec épületire ol vally: mi
 az általa az Anya-szent-Egyház-béli tudományok
 nac meg-erősöd méltóságira nem hozatnac: az
 mint szent *HIERONIMVS* szól. *Chpma.*

3. *Miert mondat-mosdai nap
Canonicus könyveknek?*

Mert szintén olyanoc: mint egy igaz mérték
és regula, mely szerint minden hűeknek avagy hi-
teseknek egy b irások-felől szabadon in-
tehetny: ő-neki pedig egyéb irásokat semmi ép-
pen nem szabad ítélte-ny: *Chrisost. Hom. 13. de 2.
ad Corinth.* Edevezetett pedig ő maga az 1. a. a. 1.
meg-mucattya. *Psal. 19. v. 5. Gal. 6. v. 16. Phil. 2.
v. 16. Chemnit.*

4. Honnan vagyon ez Könyv-
nec az ő méltósága?

Hogy ez könyvec azoc legyenec, kikben az
tizenyezi igazság vagyon, elsőben ő-magától az
Isten.

ISTEN, ŐL EZ KÖNYVEKNEC SZERZŐJÉRŐL VAGYON,
2. *Thimot. 3. v. 16. 1. Pet. 1. v. 21.*

Másodszor pedig önmaga az Isten ez í-
rástoknac méltóságokul az Anya-szent-Egyház ál-
tal bizonságot akart tételnyit de nem minden A-
nya-szent-Egyház által; hanem csak az által, mely
abban az időben volt, mikor az *CANONICUS* Köny-
ve nec írói testben éltenec: mind-az-által ily
okból, hogy az, az Anya-szent-Egyház nem ítélő
bíróknac tisztit viselte, hanem bizonság helyet
völt. *Chemnit.*

5. *Mely könyvec mondattas
Apocryphusoknak?*

Azoc, kik nec el-röytdt kezdete nem világos-
kodot azoknál, a kik nec bizonság-tételével az igaz
írástoknac méltósága mi hozzánk jutot. *August. lib*
15. de Civit. Dei cap. 21. Chemnit.

6. *Az szent Írástati-
kák reszre is?*

Ostiatie: Mert az idő nec változása-szerint, ha
az Anya-szent-Egyháznac küömb küömb felső
állapattjára nézve, az Btblisban való könyvec
Az
Ois.

tt
é/ke

AZ SZENT IRASRÓL.

ó és Új Testamen somra os: sa nac. Az f: rint, az
mitt magokban b: fog: alnac, mondat: ac Ter-
vénybél: e f: n: c, Prophet: ac ir: ásinac, és k: vangelium-
bél: ieknec, &c.

7. Az szent irás világos és
nyilvánvaló-e?

Igenis az, kiváltképpen mind azokban a
lyekben, mellyec az hitről és az m: Isten elö-
lő igazulásunkról, és örök idvőségünkéről sa-
nac. 1. Sáf. 1. 19. 105. Vram az én lábaimnac szöveinek
az te igéd, és az öfvenymnec világa.

2. Pet. 1. 19. Vagyon igen erős bizonságnac az Pro-
phet: acnac bef: edec, mellyre figyelmezvén, jól cse-
lekedztec, mint a homályos helyen világoskodó
szövekre, mellyet követtec, mint sötétségben
az lámpást.

8. Ez az szent irás, melly az Ca-
nonicus kenyevekből áll, az hitnec és
erkölcsnek tanítására tellyes
elegendősége?

Igenis az: 2. Tim. 3. 16 és 17. Minden Isten-
ről i: hitet irás hasznos az tan: ássa, az meg-jo-
bitásra, az megf: edésre, melly igazságban vagyon.
Hogy csekéltes legyen az Isten embere minden
to csele-

AZ SZENT IRÁS RÖL

ENNEC Anyja szent Egyházában, az Irás magya-
torokról, a kik akkor éltenec, értettedes
ráztatot légyen: és micsoda okokkal, az Ir-
len való tudományoc vizsgálva-velettenec
hozattatnac légyen.

II. ARTICULUS

**Z ISTENRÖL. KI. ÁLLAT-
TYABAN EGY, SZEMELLYE-
BEN HÁROM.**

**I. Mellyicaz ISTENRÖL való kö-
zönséges hit?**

A Z közönséges keresztyéni Hit ez, hogy egy I-
STEN az Háromságban: és Háromságot az
egységben tisztellyűnc: egybe az személyeket
nem elegyítvén, sem állatytát el nem választván.
Mert az Atyának személye más, más az Fiúé, más
az Szent Léleké: De az Atyának, és Fiúnak és Sz-
Léleknek egy Istensége, hasonló dicsőség, öröké
való felsége vagyon.

2. Micsoda ez okáért az ISTEN?

Az ISTEN lelki állat, értő, öröcké való, beszé-
lő, igaz, jó, tiszta, igazság szerető, irgalmas, sz-
ad, meg mérhetetlén hatalmú és bölcseségű, örök

B

ké való

AZ ISTEN NÉPE

Kétször Atya, ki-Fiát az ok p... oroc... idő...
 va szülte, és az Fiú az Atyának egy ördög ideje
 és az szent Lélek származván az Atyától és
 miképpen az Istenség bizonyos igével és isten
 zonságtételekkel meg nyilatkoztatot, hogy
 róc Atya az Fiúval és az szent Lélekekkel teremtet-
 te legyen, és meg-tartása az eget és földet, és min-
 den teremtet állatokat, és jelen legyen minden te-
 remtet állatoknál, az meg-tartás ízerint, és gyö-
 esen ő magának az emberi nemzetben Atya-szent
 Egy-házat az Fiúért, és ő általa, és az igaz/knac az
 hamisaknak is Istén-birája legyen. Phil. in Exam:

3. Bizonyítsd-meg hogy egy ISTEN
 legyen?

Deuter. 6. §. 4. Marc. 12. §. 29. Ha'd meg
 Israel. az mi Urunk ISTENÜNK AZ IEHOVAH EGY.
 Esa. 44. §. 6. En vagyok az első, és az utolsó és
 én nála mind több ISTEN nincsen. Es az 4. v. 17.
 Minem vagyon ISTEN én kívül em.
 1. Cor. 8. 6. Senki nincsen más ISTEN, hanem csak
 EGY. Mert noha vannak olyak mind az égben s
 mind az földön, kik Istenneknek nevezetnek,
 mivelly-hogy fők Istene és Urak vannak: mind-
 az-által minékűne EGY ISTENÜNK vagyon, az A-
 tya, a kiktől mindenec, miis ő benne vagyunk.

4 Talar

4. *Falán hárman vannak az I-
STENEC, mivel-hogy az Atya-is Isten,
az Fiu-is, s az Szent Lélec-is?*

Bizonyos do'og, hogy az Atya ISTEN, az Fiu
ISTEN, az Szent Lélec ISTEN mikor az Istennec
nevezete személy szerint vétetik: mind-az-által
nem hárman három Isten, hanem egy az Isten; ha az
Istennec nevezete állt a szó szerint vétetik. Ekkép-
pen UR az Atya, UR az Fiu, UR az Szent LELEC,
de mind-az-által nem három Urac, hanem egy az
Ur. Mert miképpen egygyenkint mindenre se-
mélyen Istennec és Urac: vallányi keresztyényi i-
gátsággal kényszerítették: ekképpen három Istene-
ket és Urakat mondani közönséges vallásai tiltá-
nunc.

Symb. Ath.

F. C. p. 3.

t

5. *Az Istenségné hány Személy van
nac?*

Három: ATYA, á ki senkiől nem lőtt, sem
teremtettet, sem születet; Fiu, á ki eg edű az A-
tyától vagyon: nem lőtt, sem teremtetet; hanem
örök időtől fogva születet; SZENT LELEC, á ki az
Atyától és Fiuól vagyon, nem lőtt, sem-teremtetet-
tet, sem születet; hanem tartozic: Es az három Sze-
mélyec egy állatuc, hatalmuac, és dröcké valóc.

Symb. Ath.

Artic. Sch.

Conf. Aug.

F. c. p. 3. v.

30. 3.

6. *Bizonyosd meg az Irásból az Há-
romságot?*

Bz

Psal. 33.

Mal. 33. 6. AZ URNACIGEIE VIZ *csösd-*
tec meg az egec, és az ő Izajanao LELLEVEL min-
den ő Seregec *Matt. 28. 19.* Elmenvén, tanysca-
tot minden népeket, megkeresztelvén őket, A-
TYANAC, és FIUNAC, és Szent LELEKNEC nevében,
1. Iohan. 5. 7. Hárman vannak, kic bizonságot,
tesznek az menyben, ATYA, IGE, és Szent LELEK.
Ez az Harman, egyec.

7. Micsoda az Atya ISTEN?

Az ATYA az Istenségnek első személlye, nem
születet, sem származot: hanem az örök időtől
fogva szülte az FIUT, az ő személlyét, teremte,
tápláló, meg-tartó, és mindennek vezérllő, látha-
sokat és láthatatlanokat, az Angyalokat, és embereket,
az FIÚval és az Szent Lélekkel egyetemben küldvén
az FIUT válságúl, és az Szent LELEK szentölöl.

8. Micsoda az Fiu ISTEN?

Az FIU az Istenségnek második személlye,
sem miből nem teremtetet: hanem örök időtől
fogva az Atyától születet, az Atyának kepe, és az
ő dicsőségnek fenyelése: ki által az Atya terem-
tet, táplál, meg-tart és minden láthatókat, és lá-
thatatlanokat igazgat, az mennyet és földet, An-
gyalokat és az Embereket, az Szent Lélekben: kül-
detet az Atyától ez világra, hogy az fel-vőtt em-
beri természet által az meg-váltásnak dolgát vég-
hez vinnéje.

9. Micsoda

Dr. Dr.
Dr.
Gm. part. 1. e
Luce. u
e
Dr.
K

Gm. bar. 1
Luce. Dr.
e
Dr. Dr.
Dr.
Dr. Dr.
Dr. Dr.

...is: Mert minckintánna az Istennek fia,
...rellyes-voltában, emperré lőtt, immár
CHRISTUSNAC el-oszthatatlan egy sze-
...en, két külön választott természetec van-
...ac: tudni illic ISTEENL. ki örök időről fogva vagyon:
Es Emberi, az melly bizonyos időben az ISTEEN FIÁNAC
...mellyénec egyeségébe vétetettfel. Es ez két termé-
...etec az CHRISTUSNAC személlýében soha el nem
...asztatnac, sem egybe nem elegyítetnac, sem
...gyic az másická nem változic: hanem mind két-
...t az ő természetében és állattýában (az Christus-
...nac személlýében) meg-marad mind örökké!

5. Honnan bizonyítod meg, hogy az
Christus igaz, ISTEEN légyen?

Ezt meg-bizonyítom elsőben innen, mert ő
néki az szent Irásban ISTEENEC állattýa szerinti
való neve tulaydonítatic, és hivatic JEHOVAH, és
Jerem. 23. 6. Ez az ő neve, mellyel nevezic őtet,
JEHOVAH mi igaságunk.

Másodszor ugyan nyilván ISTEENEC nevezte-
...Iob. 20. 29. holot az Thamas Apostol Christusnac
...igy szól: En Uram és én ISTEENEM. Szent Pál is
...gm 9/5: így szól: Az CHRISTUS test szerint az
...ac közzül való, ki mindenekheo felőtte örök-
...aidendő ISTEEN.

Végeztse, az CHRISTUSNAC nem csak szent-
ges imádas, hanem azok is tulaydonítatnac az

C

cselökede-

cselkedetec, mellyec semmi teremtetec
az CHRISTUS kívül, nem tulajdonítottatna
csac az ISTENNEC.

Pfal. 97. 7. Imádgátóc ötet minden ő Anny
mellyet az Sídókhoz írt Levél *cap. 1. 6.* magyarázta
az CHRISTUS felől. *Ioh. 1 és 2.* Kezdetben vala az
IGE, és az IGE Istennél vala, és Isten vala
IGE mindenec általa teremtettenec: és ő
nélkül semmi nem teremtetet, valami teremtetet.

6. Az mi testünkhez hasonló igaz em-
beri természetet vőtte föl?

F.C.p. 440.

Az egy bűn kívül, mindenekben hasonlósá-
gunkokáért az mi Anya szent-Egy házban
len kárhoztattyác és meg-vetie azt az Vallás,
mely azt tanítja, hogy az CHRISTUSNAC sem igaz
okos lélekből és testből álló emberi teste volt. Az
mint az Marcion Kretecc vallotta.

Ioh. 1. 14. Az IGE testé lőtt. *Gal. 4. 4.* De minek-
utánna eljött az idő nec teltyesvőlt, ki-bocsátta
Isten az ő Fiát, ki az szorpyi állattól lőtt.

Heb. 2. 14. Miképpen a gyümölcsök részesülte-
tek testben és a vérben, így ő is részese lőtt azokb.

Es. 7. 16. Az Angyalokat sohál nem vőtte fel,
hanem az Abraham magyát vőtte fel.

Johan. 10. 18. Senki nem vészlel én tölem
én életemet: de én magam letélszem ötet én ma-
gamtól.

Matth. 26. 38. Szomorú én Lelkem mind
haláliglan.

Luc. 32.

16. Atyám, te kezeidben ajánlom az én LELKEMET: és ezeket mondván ki-bocsátá Lelkét. *Symb. Athan.* Tekélletes ISTEN, tekélletes EMBER, okos lélekből és testből álló

7. *Miképpen lőtt emberé az Istennec Fia?*

Az Istennec FIA így lőtt Emberré, hogy az szent Lélekből férfúli mag nélkül fogantatnejec, és az mind onkor tiszta és szent szűz *Máriától* születt.

8. *Ha az Christushan két egész természetec vannac, következic hogy ő benne két személyis legyen, és így két Christus?*

Semmiképpen nem: Mert az meg-testesülés után, az Christuban nem mindenic természetec úgy áll ő magában, hogy mindenic el-választot személy legyen, ávagy hogy mindenic magán való személyt szerezzon: hanem az két természetec úgy vannac egyesülve, hogy csac egy személyt szerezzon: mellyben az Isteni és emberi két természetec együt személy szerint, legyenec egyesülve és együt állyanac, és így, hogy immár az testesülés-nec utánna az Christushac egész személyéhez nem csac isteni hanem felvőtt embri természet-is tartozzic és az meg-testesült Isten Fiának személye, miképpen istensége nélkül, így embersége nélkül is nem legyen egész személy. Mert miképpen az okos lélec és test, egy ember: Így az Isten és Ember, egy CHRISTUS.

Ca

9. Minémű

Art. Schm.

F.C.p. 303.

F.C.p. 763.

Symb. Ath.

F.C.p. 4.

9. Minémű ez a Christushoz való két
Természeteknek egyesülése?

F.C.p.666.
& 667.

Ez egygyesülés, nem olyan öszve-foglalás, a-
vagy kettőzés, ki miatt egy természetnek az másik-
kal, személy szerint, az az a személy szerint való
egyesülést, semmi közti nem volna: minémű ket-
tőzés szokot lenni, mincor két deká, egybe eny-
veztetnek: ahól egyic az másikkal nem leszöl, és
semmit a másiktól nem vészen. Mert ez, a Nesto-
riusnac, és Samosatenuisnac eretneksége és tévelgés-
seivolt, kik azt tanították, hogy az Christus-ban
az két természet kettő és elválasztván van, és
hogy egy az másikkal semmi nem részelte. Ez
hamis vallás az természetek elválasztatnac, és
két Christus csináltat: kik közül egy Christus lé-
gyen: az másik pedig Isten Fige, ki az Christusban
lakozzác.

10. Másodahát az személy szerint va-
ló Egygyesülés?

F.C.p.667.
& 765.

Főltte nagy egyettség, mellyel az Isteni és
emberi természet, az Christus-nak egy személyé-
ben, úgy vannak egyesülve, hogy ő magoc kettő
egy-máshoz igaz részeltecség legyen: mellyből
mind az származic, valami emberi mód szerint,
való dolog az, az Isten felől, és valami Isteni mód
szerént való az az ember Christus felől mondatic,
és hittel vallatic.

11. Egy felekezé

Matth. 28. 18. Adatot ennékem minden HATA-
mennyen és földön.

Matth. 23. 34. Az Atya adot az Fiúnak Lelket nem
másképp szerint.

Johan. 5. 27. Az Atya hatalmat adot az FIUNAK
hogy ítélgettegyen, mivel-hogy Embernek FIA.

Éph. 1. 20. és 21. Az Isten halottaiból fel-tamasz-
totta az Iesus Christust, és helhezette őtet az ő jobb
kezefől mennyegbē. Sockal fellyeb minden bi-
rodalomnál, hatalomnál, erőnél, és uraságnál, és
minden névén, melly nevezette nem csac ez
gog, hanemaz kövérkövendőn-is.

Matth. 28. 13. és 14. Nézem vala ejeli látásomban,
és mint az ég folyódoban mint az Embernek FIA jó
vala, és mēne az réghi idejőhez, és elejben vivő ő-
tet. Adta neki hatalmat, és tiszteletet, és országot
és minden nemzeten és nyelven ő neki szolgál-
nác, az ő hatalma, öröcké való hatalom, a ki el-
nem vétetie, és az ő országa meg nem romol.

30. Minemű ez közlés?

Igaz és valóágos, mellyel az Christusban való
emberi természet Isteni Főlségetvőtt, az személy
szerint való egyesülésnek módgya szerint. Mért
holot az Istenségnek egész tellyeliséges volta az
Christusban lakozie, nem acképpen, mint az szent
Emberekben és az Angyalokban; hanem test-sze-
rint, az ő TULAYDON TESTEBEN: innen vagyon,

hogyez

hogy ez emberi természet minden fölséggel, erővel és Isteni dicsőséggel, igazán és valószínű meg-ékesítetett legyen az Igé avagy az Isteni FIA szabadon abban, ő vele, és ő általa, az ő Isteni erejét, fölséges méltóságát és hathatóságát gyakorolja munkállyal, és véghez vigye.

31. Az szent Írás nem emlékezik nevezet szerint nemelly Isteni Tulaydonságokról, kic főképpen a felvőtt emberi természetben, és ez természet által tündöklólyenec?

F. C. 700.
& sequent.

Emlékezik igen is: Mert noha az Isten égnek egész tellyeséges volta az felvőtt emberi természetben lakozik szintén mint tulaydon maga templomában: Colof. 2.9 min az által az Írás nevezet szerint nemelly Isteni Tulaydonságokat említi, mellyek kiválóképpen az emberi természet által munkálkoshac minéműec ezen:

I. MINDENHATÓSAG. Mat. 28. 18. Adator én nékem minden hatalom, mennyben és földön.

Hebr. 2. 8. Mindeneket az ő lábai alá vetőttél: mert hogy mindeneket alája vetőtt, semmit nem hagyott el, lá mit allja nem vetőtt volna.

II. MINDENEKNEC MEGTUDASA. Colo. 2. 3.

Az Christusban vannak, lá bölcseségnek és tudomannac minden kénősej el reytve

Joh. 2. 25. Nem való szükség, hog valaki az ember se-

ber felől szomságot tenne: mert ő tudgya vala mi
volna az emberben.

III. ELEVEN TESNEC EREJE: *Joh. 6. 51.*

En vagyoc az élő kenyér, ki az ményből leszá-
lot: ha valaki evendje ez kenyérből, el mind-örö-
ké: és a kenyér, mellyet, *az* adoc, az én testem,
melyenén adoc ez világnac el: *ist.*

Cor. 15. 45. Teremtetet az első ember Adám
első állatá: az utolsó pedig *evendje* lelekké.

IV. BŰN BOCSÁTÁSNA, ES ITELETTETELNEC

HATALMA. *Math. 9. 6. Marc. 2. 10. Luc. 5. 24*

Az Embernek Fiúnac hatalma vagyon ez földön a
bűnöknek meg-bocsátására.

Joh. 5. 27. Az Atya hatalmat adott a Fiúnac
hogy itéletet tegyen, mert embernek Fia.

V. IMADÁSNAK I SZTELETI. *2. 9. és 10.* Az I-
sten fel-magasztalta az *Christust*, és ajándékozot-
néki nevet, melly minden név fölé való; Hogy
a *Iesus*nao nevére, minden mennyeknek, földi-
eknek, és föld alatt-valoknak térdec ne hajollyon,
és minden nyelv vallja hogy az *Iesus Christus* UR
légyen az Atya Istennec dicsőségére.

Hebr. 1. 6. Imádgját díet az Istennec minden
Angyal.

VI. MINDENŰT VALÓ IELLENLETI. *Math. 18.*

20. Valahol kéten avagy hárman egybe gyűlnek
az én nevemben; ott vagyoc ő közötte.

Math. 28. 20. Imé én veletek vagyoc minden-
nap világ végéig.

Ephes. 1. 22.

Ephes. 1. 22. Mindeneket az ő lábai alá veté, és őtet adta mindeneknek fölötte az anya-szent-Egyház-nac fejévé, melly az ő teste, és tellyesége annac, á ki MINDENEKET bé tölt mindennel.

Ephes. 2. 10. A' ki le szállott, ugyan azon, á ki föl-
is ment minden egek fölibe hogy MINDENEKET
bé töltene.

32. *Az Christus, emberi természet-
szerint, vallyonezt az ő néki közle? I-
steni Főlséges-méltoságot mindenkör gya-
korlottac, és élte vele?*

E.C.p. 707.

Noha az Christusnac, az fel-vőtt emberi termé-
szet-szerint, mindgyárt az ő fogantatásakor, és an-
nyánac méhében-is közleget vőlt ez az Isteni föl-
ség: és azt el nem hagyta, le sem tötte: mind-az-ál-
tal, á mint szent Pál. *Apostol*, szól, ő magát meg-
űresítete, és ezt az felséges méltoságot, á mint Lu-
ther *Doctor* tanitt, az ő meg-alázásánac állapat-
tyában titkon bírta, és azzal nem mindenkör élt,
hanem csac akkor, valahányszor ő néki teczet.

Phil. 2. 7.

33. *Szokotte mostis Christus V Runc ez
Meg-űresítésnec (alázatosságnac) álla-
pattjával elnyi?*

Nem: mert minek-utánna immár mennyegbe
fel-ment, de nem olyan közönséges móddal,

mint

mint valami egyéb Személynek, hanem a mint Pál Apostol Eph. 2. 10. bizonyítja: minden egeknek földnek ment-földnek mindeneket bédőltenek: ennek ok (ért immár MINDENŰT). nem esaca mint Isten, hanem a mint ÉMBERIS, IELÉNUT, kő és országot egyic tengerrel a / m / s / t / tengerrel, és földnek határáig: a mint ő földet régen az T / p / o / p / h / e / t / a / c / j / ö / v / e / l / d / ö / l / t / e / n / e / c / a / z / A / p / o / s / t / o / l / o / k / i / s / b / i / z / o / n / y / i / t / t / y / á / r /, / h / o / g / y / a / C / h / r / i / s / t / u / s / ő / v / e / l / e / c / M / I / N / D / E / N / Ű / T / l / é / g / y / e / n / M / a / t / c / 1. 20.

Eph. 2. 10.

F.C.p. 768.

i. a. 8.

2. a. 8.

r. 8.

h.

munka / k / o / d / o / t

34. Láttaticez vallásnac ellene állanyá
a Christusnac menybe való menése, és az
Aja Istennek iobjára való ülése?

Semmi-képpen nem: Mert Christus úgy ment fel mennyekbe, hogy ŰLLYON Atyának iobjára, és őt őt őt országollyon, és uralkodgye MINDEN T / R / E / M / I / E / T / A / L / L / A / T / O / R / O / N /, / é / s / e / z / p / e / n / i / g / (/ a / m / i / n / t / L / u / t / h / e / r / D / o / c / t / o / r / s / z / ó / l /) / a / z / I / s / t / e / n / i / o / b / j / á / n / a / c / m / o / d / g / y / a / s / z / e / r / i / n / t / v / á / g / y / o / n /, / m / e / l / l / y / I / s / t / e / n / n / e / c / i / o / b / j / a / n / e / m / v / a / l / m / i / b / i / z / o / n / y / o / s / t / a / k / ö / r / n / y / ű / f / o / g / l / a / t / a / t / h / e / l / y / m / e / n / y / b / e / n /, / h / a / n / e / m / a / z / I / s / t / e / n / n / e / c / m / i / n / d / e / n / h / a / t / ó / e / r / e / j / e /, / m / e / l / l / y / a / m / e / n / n / y / e / t / é / s / f / ö / l / d / e / t / h / e / t / e / l / e / n / k / i / n / e / c / b / i / r / á / s / á / r /a / a / z / C / h / r / i / s / t / u / s / a / z / ő / e / m / b / e / r / s / e / g /e / s /z /e / r /i /n /t / b /i /z /o /n /y /o /s /s /a /n / é /s / v /a /l /ó /s /á /g /o /s /s /a /n / j /u /s /o /t /.

Con. Aug.

Art. 3.

F.C.p. 10.

8. 768. E

o.

2. a. 8.

1. 8. 6. 8.

35. Vagyone még hátra / v / a / t / a / m / i /, / a / m / e / l / l / y / e / l / l / t / C / h / r / i / s / t / u / s / f / e / l / ő / l / k / e / l / l /e / n /e / g /o /n /d /ó /l /n /u /n /c /? / H /o /l /o /t / e /z / i /d /e /i /g /a /z / C / h / r / i / s / t / u / s / s /e /m /p /l /y /e / f /e /l /ő /l / e /l /m /é /l /, /

E

kedve: t

3. 8. 6. 8.

2. 8.

6. u. 8.

ködtűnc, hűrra vagy on ez, hogy az ő tiszteletét
szóllyun. Melly két fele: Királyi, tudni az
Papi.

35. *Mellyic á Christusnac Papi tisztí?*

pag 493.

Az, mellyel, ő magát az egész Világ bűnéért,
nem csac az eredendő bűnért penig, hanem még
embereknek minden cselekedete szerint való
bűnéért is, áldozatra az Atya Istennek fel-vitte:
és minket az bűnnel, és halálnal, és az ördögnek
minden fogságából, az ő fiúvá fogadásának sza-
bad-ágára állatot.

pag 494.

Hebr. 9. 12. Az CHRISTUS nem bakoknak vagy
tuljakoknak vére által, hanem az ő tulajdon vére
által ment-bé egyszer a szent-helybe, örök áltasá-
got találván.

37. *Mellyic á Christusnac Királyi tisztí?*

pag 495.

Az, mellyel Christus mennyekbe fel-ment, a
birodalomnak föl-vett kir. Colgáltatásával. Élvén
az Atyának jóbjára, hogy az ördögöt és minden ő-
lábai alá-vettedő hatalmatságot engednyi kén-
szertessének, miglen minket az utolsó napon,
mindenestől fogva ez gonol világtól, az ördög-
től, haláltól, és a bűnöktől meg-szabadítván, el-
választván, és örök dicsőséggel és tisztességgel
meg-coronízzon: a mint a boldog emlékeztető
Doctör Lasker, az ő nagyobb Catechismusában,
szóll.

Psal. 110. 2.

37. Az te erősségednek páltzáját ki bor-
csa. Ua Sionból: uralkodgyál az te ellensé-
gednek közepötte.

38. Minemű a Christusnac Országát
Lelki és öröcke való Iob 18. 30. Az én Orzá-
gom nem ez világból való.

39. 1. 2. Uralkodik az Iácobnac házában mind
öröcke és az ő országának vége nem léfzen.

Ebből az Christusnac ket fyle Orszá-
gából minemű jötevényec szármá-
zac mi reánk?

1. Hit. 2. Bűnöknek meg-bocsátása. 3. Igazulás 4.
Az Arya littenél való meg-békélés. 5. Lévdözés. 6.
és-öröcke való dicadítás.

IV. ARTICULUS.

AZ TEREMTESRŐL.

I. Mit jegyez ez az szó TEREM-
TENS?

Jegyez vagy szölyeséggel semmiből valami csi- Phi. in Exo.
nállat, vagy rendelet en és egyeceten forma-nél- D. Hunn.
kül való dologból valami ki-hozni. Néha pedig
más szónac jelezőre vonyatic, mint az Isteni Pál
az Teremtesnek jelez az mi lelki nyjonnas való
létezésünkre és mi szemeletünkre, magvarázta.

T
un a

36

AZ TEREMTESRŐL.

Ep[istola] 2. 10. Teremtés. J[esus] Christusban. Isten
lekedetekre.

2. Mi sodan az Teremtés?

Az Teremtés a tellyes Szent Háromságnac kül-
ső eslekedete, mellyel az Isten minden teremtet
állatokat, láthatókat, és láthatatlanokat hat nap on
az ő szabad és jó akaratyából semmiből teremtet.

3. Honnan bizonyítod azt-meg hogy
az Teremtés az tellyes Szent Három-
ságnac munkája legyen?

Az Szent Írásból: Gen. 1. 1. Kezdetben terem-
tette az Elhim az mennyet és a földet. E. MONDA
Az Isten, Légyen világosság. Es az Urnac Lelke
viselette vala az vizeken.

Mert ezen az szón (MONDA) nem elenyő, ő és
elmuló igét kelérteni, hanem az Istennac állattya-
szerint-való igjét, az szaz Istennac Fiát, hogy
penig ez igaz legyen, erre az Szent Iános Evange-
lista bizonság, cap. 1. v. 1. és az következő vers.
Kezdetben vala az IGE, és az az IGE vala az Isten-
nél, és az IGE ISTEN vala. Ez az IGE kezdetöl-
fogva, az ISTENNEL vala: mindene ez által terem-
tetec: és ő nála nélkül semmi nem teremtetec, va-
lami teremtetec.

Ide tartozic az 33. v. 6. Solitari. Az Urnac Igejé-
vel erősödtec meg az egec, és az ő szájának LEL-
KÉVEL, azoknac minden Seregec.

Enne

ac igyekeztetve fel és cselekedettveekkel.
 2. Az Isten nem dicseric, hanem gyaláz-
 az Istennek parancsolatit és akarattját
 ha fordítottja, avagy csac, azért is hogy az em-
 berek meg ne cselekedgyék meg Isten-
 3. Azon igyeke nec, hogy az *Evangelium* nac fel-
 tegtatoztassac. 4. Az Isten-fel-
 nec. 5. Az Isten-telenek nec bűnökön, és ö-
 káhozattyon vigadnac.

16. *Melly és minemű az ördögök nec
 tudománnyc?*

Az jövő idő dolgoknak előb meg-tudása, mi-
 velly-hogy egyedül csac az Istennek tulajdona, az
 Angyalok-hoz nem illic, hanem az menyire, vagy
 meg-jelenésből, ő nekic tudásokra le-
 egy okoskodván valami móddal azt meg-

Idem: 8

nec, főlette az emberek nec gondolattokat
 attya által, úgy-mint az első elmélkedésre
 ve. Mert ez is egyedül az Isten önnön maga-
 tulajdonittya. Azokat az gondolatokat sem
 gyác, az-mellyec, az kegyes Isten-felőkben, ő
 ent Lélec által fel-indittatnac.

17. *Nagye az ördögök nec hatalma?*

Bizonyára nagy: de az Istennek vezérlésével
 úgy meg-kötte, hogy az ő engedelme kivől,
 még az

még az diákokon sem hasonlíthatodhatna
 31. sőt öökös sem teremthetné: Exod.

18. Vagyane az ördögöknek valami
 menfegés az ő meg-váltásoc felől?

Teljesítséggel semmi nincs: Mert sem ő me-
 gőc nem vehetné eleget az ő bűnökkel: az Chri-
 stusnac elégtétele sem tartozik ő hozzájoc, un-
 mint, ki nem az Angyalokat, hanem az Abraham-
 nac magvát vörte-fel: Hebr. 2/16. Egyéb meg-vál-
 tásnac átra sem adhatná az ördögökért: in-ko-
 háért őc, ördögé való kötelben az polgárnac
 malyósági alatt tartanac. *Exempla. Ján. 8. 6.*
 noha mojis az ő büntetéseket élizic, minc az-
 tal sokkal szörnyűb büntetéseket kel személtet
 az utolsó napon: *Matth. 8. 29 és cap. 15. 41.*

IV. ARTICULUS.

AZ ISTENNEC, AZ EMBERREN

LO KEPERŐL, AVACY AZ

eredendő Igaság ról.

1. Micsoda volt az ISTENNEC
 mellyre az első ember te-temtetet vő.

Apol Conf.

Augu.

F.C.p.3.

Az eredendő igazság nem csak az tíz Parancso-
 larcac második tábláját nézi: hanem az első is,
 melly parancsol az Istennec felelméről, az hitről,
 az Istennec

az Istennek teremtetiről. Annakokáért ebben az Isten képe teremtet emberben, nem csacz test teremtetne egyenlő mértékűsé lőtt volna: hanem az Istennek bizonyosb ismeretisé az Isteni felelem. Ő benne való bizodaló n avagy bizonyára efenec megcselekedetire való egyenlőségét és erejét merete volna: Ennek fölőtte halhatatlanságot, és teremtet állatokon való uralkodást.

2. Marom hogy ezt az Irásból meg-bizonyítsad?

Bizonyítja az Irás ezt, mikor az embert az Istennek képe és hasonlósága teremtetne mondgya lennyi. Ezenképpen szent Pál, az E. Ephe. 1. 26. phésus és Colossa-városbéliékhez írt leveleiben meg-mutattya, hogy ez az Istennek képe, ISTENNEC ismereti, igasága legyen.

3. Az eseten utánna ez az ISTENNEC kepe, maradotte az emberben?

Nem maradot: Mert az eredendő-ben, melly az első Szülőinknek elestől minden emberekre iradot, átermiszetne oly mély és feryű meg-romlása, hogy minden egy embernek okossága meg-érthessé. Minnek okát merő révelés és homályos vakságoc ez Articulus ellen, az Scholasticus Doctoroknac értelmec, kie azt tanyt, hogy az Adamnacesen-után, az Embernek természet

mészét szerint való erőt éppen és nélkül megmaradtanac.

4. *De honnan bizonyítod ezt meg?*

Meg bizonyítom avagy csak innen, hogy az *Adámnac* esélt mindgyárt, az *Paradicsomban* való vele együtt teremtetet eredendő igazságnac avagy Isten képenec mindenestől fogva való falko-
zása avagy megfőzést követte, mely Isten képe-
re elsőben az ember igazságban, és szentben teremtetet volt; és egyetemben követő közöt idő-
lenység gorombaság, mellyel az ember minden Isteni és lelki dologra tellyelleggel alkot marlan: a mint az követő közendő *Articulásokból*, az eredendő bűnről, és a szabad akaratból, világosbban megérttyőc.

5. *Az Istennek az emberben való elvesztet képe föl állhat-e?*

E. Cp. 447.

Az emberi természet, mely ez gonoszszal elfordittator és mindenestől megromlot, egyéb-
képpen meg nem gyógyulhat, hanem csak az Szent Lélek által való szűrcéssel és megújítással. Melly szent Léleknek munkája mind az által, ez életben, mi bennünk csak elkezdett: a más vilagon pedig végre oltán véghezvitt, és megépített.

VII. ARTICULUS.

AZ ISTENNEK GOND- VISE-
LESERŐL.

Vagyone az Istennek valami gond-
viselese avagy gondgya az teremtet- álla-
mokra?

Hogy Isten gond-viselés legyen és az Isten a *Phi. in Locu*
teremtet- állatokra gondot-visellyen, nyilván
munkálkod.

Isten másból: *Ierem. 10/23.* Tudom U-
r, hogy az ő urya nem az ember sem a férfúé,
hisz járjon, az őpéle igazgassa.

az Isten *Gen. 1/3.* Atyám mindeneket az te gond-
szent: a te sed igazgat.

Mar. 13/35. *han. 5/17.* A te én Atyám mind ez ideig mun-
kálkod, én is munkálkodom.

Act. 17/25. ő ad mindennek életet, lehelletet
mindeneket.

Hebr. 1/3. Az Isten mindeneket visel az ő erejé-
vel.

2. Másodszor meg-teszic ez a minden terem-
tet állatoknac csodálatos meg-tartásából: kivál-
képpen pedig az Anya-szent egy-háznac, és az
Istenfelőknek, a földög és világ dühöségi ellen
való oltalmazásából.

G

2. Micsoda

D. Hunn.
Ari. de
Provid.

2. Micsoda az Istennek Gond-visele

Az ISTENNEC Gondviselése olyan cselekedet, mellyel Isten azokat, a mellyec lesznek, és vannak, teremt, akár jó, akár gonoszok: nem csac egyáltalánba tudgya: hanem a Gond-visele Istennek olyan cselekedete, mellyel az ő általa teremtetett állatok, táplállyá és meg-tartya: fő-képpen pedig az időzőlendőknec idősségekre gondot-visele, az embereknek jó cselekedeteket parancsollya, segíti, előb-víszti: az gonosz cselekedeteket tiltja, és utállya: és azokat vagy meg-báncsja, a vagy meg-engedi meg, hogy azokat mind az által az ő utolsó végekre nézve, az ördögnek, és az Istenreleneknek akarattya ellen-is, az ő tisztulterre, és az ő szatottaknak idősségekre iga.

3. Mire mondd az Istennek Gond-viselesei, hogy nem pusztán a vagy egy-átal-lyában való ismeret legyen?

Idem.

Hogy a Gond-visele, és a jövőndő dolgoknak meg-tudása között való különbség meg-tudassék: Mert a jövőndő dolgoknak meg-tudása egy által-lyában mind jó és gonosz dolgokat elől-meg-tud, nem-is jedzi az elől-meg-tudot dolgoknak okát. Az gond-visele pedig, a minden dolgoknak ismerete kivőla azoknak háttaro gondját, el-intézését, és rendelését is ő magában be-foglallya.

4. Az Isten

Az Isten Gond-viselésénec vannak

bísonyas grádicsai?

Kiválképpen hárman vannak: Kic kéül az első kö-zöséges avagy mindénekhez tartozó gond-viselésnec mondatie, mely közöséges abban az teremtet állatoknac táplálásiban gondoltatic, mellyel Isten a természetnec cselekedetre való rendit és modót éppen megteremté táplállyal, mint az épen indu ásinac igazán való rendit, az időknec változásit, a folyo-vizeknec állandóságokat, az földnec gyümölcsözését, a lelkes állatoknac szaporodásit és egyéb effelleket.

Az másodic Nevezet-szerint valónac mondatie mellyel minden teremtet állatot a parancsoló és akaro Istennek engednec, és az ő parancsolatic meg-csekeftie.

Harmadic mondatie kivált-képpen valónac, mely a Választottaknac tulaydonittatic, és ez, az El-választásnak *Articulus*ára tartozic.

5. *Micsoda tekinteteckél járúl az I-
STEN az ő gond-viselésével a minden
embereknec cselekedetihez?*

Kiválképpen hárommal: Mert elsőben az Isten a cselekedő természetet táplállyal melly az Isten-
nec ez táplálása nélkül, nem csac semmit nem cse-
lekedhetne, de még egy-szempillantáig sem ál-

d e
t ő
ő sen

t
a

z

a c

D. Hunn t
7 8

A7.17.22

harna-meg: Mert ő benne élűnc, mozgun és a-
gyunc.

Másodszor, á mit akarunc cselekedni, arra va-
lő mozdulást, és erőt ád, ennek-főllőtte cseleke-
geteknec kezdetit, és eszközt, értelmet, akaratot,
és az léleknek több tehetségit, és a testnec-is tagjait.

Utólszor, járul az Isten az ő gond-visselével á
cselekedeteknec végekre nézve-is, az embereknek
minden cselekedetekhez, kiket némiképp
hasznos és idővségés végekre rendel-

6. *Avagy inkább nem láttatidke, az Isten
á bűnnec okának lenni, mikor á gonosz
(vétkés) cselekedeteknec mozdulást enged?*

hi. in Loc.

Semmi-képpen nem: Először, mert ezec ő ma-
gokban nem ellenkeznec: Hogy az Isten á Lévo-
állatot teremte s táplállyais: de mi: az-által az
bűnnec oka az embernec, és az ördögnec gonózz
akarattya. Másodszor, nagy különbség vagyon á
mozdulás között, és az ő hozzá ragadot véte-
közöt. Mert, hogy az ember az ő kezét ki-nyuithat-
tya, és azzal valamit foghat: bizonyára ennec kö-
zel való oka az embernec lelke: Távól való és ei-
ső oka pedig ő maga az Isten, ki az lelket, az test-
nec eszközi által az világbez-vivő cselekedetekre
alkalmasfossá csinálta és teremtette. Mikor pedig
álopó az ő kezét ki-nyuittya á meg-tiltot morhá-
ra: bizonyára, ez mozdulásban á mód-nélkül való

egyene.

minden gondolattya, és minden indulat-
ha, idő és gonosz és istenségétől fogva, min-
den időben. *Psal 51. 7.* Imé álnokságokban fo-
gantattam: és bűnökben fogador engem az én
anyám.

Iob. 14. 4. Kicsoda teher tisztát az tisztalánból?
Ysmeg 15. részében, v. 14. és 15. Micsoda az em-
ber, hogy moczog nélkül legyen, és hogy igaznac-
talan az aszfonyiállatól születet? Imé az ő szenti
szótt senki nincs épseges, és az egész sem tisztát
az ő szeme előtt.

Iohan. 3. 6. Valami testből születet, test az.

Rom 5. 12. Egy ember által jött be ez világra a
bűn, és a bűn által az halál: és így minden embe-
rekre átment az halál, mellyben mindnyájan
vétkesnek.

Rom 7. 5. Az testnek bölcsesége, ellenség az I-
sten ellen.

Ephe. 2. 3. Természet szerint haragnak fiat va-
nunk.

6. *Hát ecképpen terjesztette teljességgel
minden emberekre ez az az bűn?*

Igen is ecképpen: Mert az Adám eseti után, *Art. 2.*
szert szerint származott minden emberek *Conf. Aug.*
bűnrel születne, az az Istennel felelme nél- *E. Cp. 9. &c.*
kül, és az Istenhez való bizodalom nélkül, és a testi *10. &c. 640.*
kivánsággal. Imén vagyon hog' minden emberek

Istennél gyűlötségben vannak, és természetfelet haragnak fiai.

7. *Micsoda büntetés követezt az bűn?*

F.C.p. 641.

Testi és örökös való halál: és ennek kivételé-
gyéb testi, lelki, idő szerinti való és örök nyá-
lyac és nyomosúságoc: az Sítánnac kegyetlen-
ge, és uralkodása, mely alá az ember ezért az be-
nért, igen nyavalyás szolgálata adarot, és örök
fogvatartat.

8. *Micsoda tévlgésekkel, ez Articu-
lumnac az ő igaz és tiszta vallásától el-
lávoztatni?*

F.C.p. 641.

Kettőt kivált képpen: kic közül első az Pelá-
giánusoc tévelgése, és szerint az ezekkel egyező
Papásoké is. Másodíc pedig az régi Manicheusoké és
az uy Flaciánusoké.

9. *Kérlec számláld elő az Pelágiánu-
soknak tévelgését?*

Elsőten, azt álmodoztat, hogy az eredendő bűn
cic vétekben való lélekezés legyen, melly másnac
büntetésből (az mi természetünknek minden
meg romlása nélkül) vonyatot legyen.

Másodszor: hogy ágonolx kívánságoc nem bü-
nóc, ha

nő, hanem a természetnek néminémű állat-
-való együtt-teremtését tulajdonságoc legye-

Harmadszor: hogy a fogyatkozás és örökös
-nő'ség, igazán és tulajdonképpen Isten előt-
nem olyan bűn legyen a melyért ő neki el-ke-
-lő-e véteni, csak az Christus által meg-szabadit-
-talán.

Negyedszer: hogy a természet, ez élet után is
romlatlan, és kiváltképpen a lelki dolgokban még
mindenestül jó, és tiszta legyen: és az ő természet-
szerint való dolgiban tökéletes és ép legyen.

Ötödik: hogy az eredendő bűn csak néminé-
-mű, és avagy semmire kellő-bílyeg, avagy csak
hintőc mocsoc legyen: avagy csak az emberben
való teremteteknek és minéműségeknek romlása.

Hatodszor: hogy az eredendő-bűn nem fo-
gyatkozás avagy meg-fosztás legyen; hanem csak a
lelki jó erőket néminémű külső akadályai: szin-
ten-ugy-mint mikor az *Magnet*-kő az fog-hagy-
-máac levelel meg-kenetic, a hől az ő természet-
szerint való ereje el nem vétetic; hanem meg-
bántatic.

Hetedszer: hogy a természet az emberi nem-
-zetnek életéből, jól-lehet ijesztő meg-erőtlenné teter
és romlot legyen: mind az által tellyettséggel nem
veszette el minden jóvátát: hanem még az em- és az *Syner-*
-bes-nem az ő természet-szerint való születésből
valami jósga maradot legyen: akár mennyi és mi-

némű kicsin, legyen is az, tudni illik meg-
tósága, alkalmatossága, tehetsége, és a lelki-
gokban való valamivel kezdő munkálkodó av-
együtt cselekedő ereje.

10. Furdal engem az eddig-való mor-
dásból eg-főd, mellyel a kívánságot bűn-
nec nevezted: de kérlek honnan bizonyí-
tad ezt meg?

Apol. Conf.

Aug.

E. C. p. 37.

Az Papistác, az *Augustána Confessionac* ki-adása-
kor, disputáltanac a boldog emlékeztető *Luther*
ellen, hogy az kívánság az emberben csak ün-
tes volna, nem bűn: ez ellen pedig *Luther* a ki-
vánságot bűnec vallotta lennyi, s igazán is pe-
nig. Mert az szent *Pál* így szól: Az kívánságot
nem tudtam volna bűnec lennyi, ha a törvény
nem mondotta volna: Ne kívánnjad: Ismég:
• tot az én tagaimban más törvént, melly az én
mémec törvényével ellenkező, és engemet ora-
bulád a bűnec törvényénc, melly az én tagaim-
ban vagyon. *Rom. 7.*

11. Inkáb nem igazábban nevezhetné-
de az kívánságot külömbseg-nélkül való
taplónac, a mint a Pápásoc vallyác?

Apol. Conf.

Augu. ibid.

Semmi-éppen nem: Mert vallyon ki mondá-
ná ezeket iz-bad avagy külömb-ség-nélkül-való
dolognac, ha szintén tökéletes eggyezés nem já-
rul-iz